

NEDİM GÜRSEL'İN ALLAH'IN KIZLARI'NDA YAPISAL VE İZLEKSEL ÖGELER

The Structural and Thematic Elements in *The Girls of Allah* by Nedim Gürsel

Dr. Ali TİLBE*

“İçinde yaşadığımız gerçek süreklilik değildir. Her an dağılıp yeniden kurar kendini. Yazar gibi. Kurmaca bir dünyaya açılan karşı pencere gibi”. (Gürsel, *Boğazkesen*: 132)

ÖZ

Nedim Gürsel'in **Allah'ın Kızları**, tarihsel ve güncel iki düzeyde kurgulanmış çok sesli bir romandır. Tarihsel düzeyde Hz. Muhammed'i romanın merkezine yerleştiren yazar, İnanç, şiddet ve ölüm sorgulaması yapar. İslam'ın doğuşu sırasında Kureyşlilerin putlara taptığı dönemi dışı putlara söz vererek öyküler. Hz. Muhammed'in özyaşamı ve İslam dinini yaymak için verdiği savaşım tarihsel gerçeklikleri içerisinde sunulur. Güncel düzeyde ise, Gürsel'i çağrıştıran bir çocuğun bakış açısıyla, Birinci Dünya Savaşı sırasında Osmanlı ordusunda subay olan dedesinin, Hz. Muhammed'in coğrafyası olan Mekke ve Medine'de Araplar ve İngilizlere karşı verdiği savaş öykülenir. Özkurgusal nitelikler taşıyan romanda, Anlatıcı-Yazar Gürsel, insanların inancına karşı büyük bir saygı besler.

Anahtar Sözcükler: Özkurgu, Hz. Muhammed, Kur'an, İslam, İnanç, Osmanlı Devleti

ABSTRACT

The Girls of Allah, an auto fictional novel with several voices, is built in two historical levels: Aming a goal to question the belief and violence in Islam, Gürsel puts the Muhammed, the prophet, at the center of his novel and speaks to the reader about his private life. Moreover, it tells the history of a child, his childhood, which had been influenced by his grandfather too much, a practicing Muslim. He fights as an officer in the Ottoman army during the First World War against the Arabs and the English in the middle-east front, including the geography of the Muhammed the prophet, particularly in Mecca and Medine. The Author-narrator, Gürsel, gives a large respect towards the Muhammed and his people.

Key Words: Autofiction, Muhamed the Prophete, Kur'an, Islam, Violence, Belief, Ottoman Empire.

---

*Atatürk Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Fransız Dili ve Edebiyatı Bölümü Öğretim Üyesi.

1. Nasıl Bir Roman?

Nedim Gürsel, dinlerin öne çıktığı yüzyılımızda, yeni bir ayrınç, yeni bir biçem ve yeni bir roman söylemi oluşturma denemesi olan *Allah'ın Kızları*'nı “*kutsal olanı sorgulayan ama incitmeyen bir metin*”¹ olarak sunar okuruna. Böylelikle, 2000 yılında yayımladığı *Resimli Dünya*'dan sekiz yıl sonra roman türüne büyük ve tartışmalı bir dönüş yapar. Yazar bu yapıtı için, “*Allah'ın Kızları, aslında Kuran'ı, İslam'ı eleştiren bir roman değil. Anlatımın odak noktasında Hz. Muhammed'in olduğu, çok sesli bir roman. Ve eleştirel bir bakış değil, o inançla gelen Müslüman duyarlılığını kavramaya çalışan bir bakış*”² olduğunu söyler. Gerçekte bu mistik ayrıncın, gerek 1985'de yayınlanan *Boğazkesen*'de, gerekse *Resimli Dünya*'da ve özellikle de 2007'de yayınlanan, Mevlana, Hacı Bektaş, Abdal Musa gibi ermişlerin öykülediği *Yedi Dervişler*'de yoğunlukla kullanıldığı görülür.

Allah'ın Kızları'nın hemen başında bakışımı bir konu başlığı çizelgesi vardır. Roman, 27 bölüm 287 sayfadan oluşur. Dış kapağında Kâbe'nin eğretilmeli bir resmi ve İsrâ Suresi'nin 40. ayeti “*Rabbimiz size oğullar verdi de kendisi meleklerden kızlar mı edindi?*” bulunur.

Romanın adı ilk bakışta çok ilgi çeken bir içerik sunar. Gürsel bu adlandırmayı Kuran'ın Necm Suresi'nde adları geçen Uzza, Lat ve Manat adlı üç dişi puttan esinlenerek verdiğini belirtir³ Çünkü o devirde Kureyşliler bu putları Allah'ın Kızları diye adlandırır. Gürsel, adı geçen putları konuşturarak tarihsel sesleri öne çıkardığından dolayı romana bu biçimde göndergesel bir ad verir.

Romanda kökleşik anlatılara özgü süredizinsel ve çizgisel bir öyküleme görülmez. Bağımsız olmalarına karşın çeşitli düzlemlerde birbirini tamamlayan, çok sayıda anlatıcı tarafından, yazara özgü yeni bir uygulamaya denemesiyle ve sıklıkla değişen bakış açılarıyla sunulan öykülerle karşılaşır okur. Roman, ilgi çeken başlığı ile ilk bakışta dinsel/tarihsel - göndergesel bir içerik çağrışımı yapar. Yazar, kullandığı İslam öncesine ve sonrasına ilişkin dinsel oluntularla, Osmanlı'nın son dönemleriyle birlikte 1950'li yılların Türkiye'sinin ve yazarın kişisel tarihinin öyküsünü iç içe yerleştirerek, daha önceki iki romanında kullandığı ‘tarihsel / artsüremlili ve güncel / eşsüremlili öyküleme’ / ‘kapsanan ve

¹ Sema Aslan, “Nedim Gürsel'den Müslümanlık”, Nedim Gürsel ile *Allah'ın Kızları* üzerine söyleşi, Radikal Kitap Eki Yıl:6 Sayı: 364, ss., 30-32, (07 Mart 2008).

² Yasemin Arpa, “Yitirilmiş cenneti tekrar bulabilmek için”, Nedim Gürsel ile *Allah'ın Kızları* üzerine söyleşi, www.ntvmsnbc.com/news/437529.asp (03 Mart 2008).

³ Ali Tilbe, Nedim Gürsel ile *Allah'ın Kızları* üzerine söyleşi, Atatürk Üniversitesi, İletişim Fakültesi Radyosu, Canlı Yayın, Saat: 10: 30–11: 30, Erzurum, (09 Nisan 2008).

kapsayan anlatı⁴ düzeylerinde çok katmanlı, çok anlamlı ve çok sesli bir kurmaca oluşturur. İç içe geçen öyküler, çeşitli anlatı düzeylerinin oluşturduğu bir yapı sunar.

Yazar, İslam öncesini Lat, Uzza ve Manat gibi ilahe / putların, Hz. İbrahim ve Hz. Musa'nın, İslam'ın ortaya çıkışı/sonrasını ise Hz. Muhammed ve öteki tarihsel kişiliklerin öyküleriyle geri sapımlara başvurarak kurgular. Güncel öykülemeyle 1950'li çocukluk, 2008'li yetişkinlik yıllarına, dedesinin öyküsü aracılığıyla da, Arapların İngilizlerle işbirliği yaparak Osmanlıyı arkadan vurması sonucu, Osmanlı'nın Arabistan yarımadasından ayrılmak zorunda bırakıldığı dönemlere yolculuğa çıkarır okuru.

Gürsel, daha önce *Boğazkesen* adlı romanında Mevlana'nın *Mesnevi*'sinin sorgulandığı bölümde “*Dinle!*” ve “*İkra!*” / “*Oku!*”⁵ sözcüklerini kullanır. *Allah'ın Kızları*'nın ilk tümcesi Kuran'ın indirilen ilk ayeti olan *Oku!*⁶ buyruğuna bir anıştırma, Mevlana'nın *Mesnevi*'sine⁷ ve Bin Bir Gece Masalları'na bir göndermeyle başlar: “*Dinle! Gökte yıldızların yerde kayaların fışıldamasını dinle!*”⁸ Bu giriş, anlatının hemen başında metinlerarasılığı usa getirir. Yazar, eğik biçimde yazılmış ve içinde kimi ayet ile hadise anıştırmada bulunan bu şiirsel yaradılış söylencesini, ikinci tekil kişi adıyla öyküler. Karşısında okuru varsayarak kendi kendine konuşur. Öyle ki kendisine dolaylı olarak ikinci tekil kişi adıyla seslenen okur, kutsal bir kitap okuyormuş duygusuna kapılır ve bu duygu onu izleyen bölümlerde bütünüyle sarar sarmalar. İlk kesitin eğik olarak verilmesinde de yazarın bu ereği hemen anlaşılır. “*Ben gizli bir hazineydim bilinmek istedim âlemi yarattım*”⁹ anlamındaki kutsi hadis, giriş bölümünün temel devinim noktası gibidir: “*Yaratılmada yaratan, doğmadan ve doğurmadan tek kalan, gizli bir defneyken bilinmek isteyen, âlemlerin Rabbi, kıyamet gününün sahibi Cenabı Hakk'ın adıyla*”¹⁰

2. Anlatının Yapısı

Anlatı, varlığını her şeyden önce anlatıcının yorumlama edimine borçludur. Ancak, bu anlatıcı sürem ve uzam karşısında belli oranda bir özerkliğe

⁴ Tahsin Yücel, *Anlatı Yerlemleri (Kişi/Süre/Uzam)*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 1993, s. 171.

⁵ Nedim Gürsel, *Boğazkesen*, Doğan Kitap, İstanbul 1996, s. 107.

⁶ Nedim Gürsel, *Allah'ın Kızları*, Doğan Kitap, İstanbul 2008, s. 140–141.

⁷ Mevlana, *Mesnevi I*, çev., Veled İzbudak, Doğan Kitap, İstanbul 2007, s. 35.

⁸ Nedim Gürsel, *Allah'ın Kızları*, s. 13.

⁹ Etem Cebecioğlu, *Tasavvuf Terimleri & Deyimleri Sözlüğü*, Anka Yayınları, 2. baskı, İstanbul 2004, s. 65.

¹⁰ Gürsel, *a.g.y.*, s. 13.

iyeyken, anlatısının da sınırları vardır.¹¹ Anlatıcı bilisel edimi ile bir uzamdan ötekine kolaylıkla geçebilir. Demek ki, aynı anda birkaç yöne birden açılan bir anlatı söz konusudur. Anlatıcı bir öykümeden ötekine sıçrarken, anlatının yalnızca onun bilisel evreniyle sınırlı olmadığı görülür. Anlatı başkalarınınkini de içine alır ve anlatıcının tek olmadığı, kimi zaman da dinleyici konumuna geçerek, anlatısının kimi oluntularını öteki anlatıcılara bırakmasından anlaşılır. Bu durumda evren bölüntülü ve süreksiz bir biçimde belirir.

Allah'ın Kızları olağanüstü şiirsel bir betimlemeyle başlar ve evrenin yaradılışını söylencesel/büyülü bir biçimle okura sunar. Çoğu zaman iç konuşma ve alt konuşma uygulamalarına başvurur. Öyle ki okur bu etkiyle romandan kopamaz. Anlatıcı ile yazar kimi zaman birbirine karışır, benzerlikleri özellikle çocukluğuna seslendiği bölüntülerde ayırt edilir. Anlatının kimi oluntuları gerçekliğe, kimileri de kurmacaya iyedir. Ancak yazarın özyaşamına ilişkin göndermeleri kendisi hakkındaki kanımızı kesinler, çünkü yazar ile anlatıcının öyküleri birebir örtüşür. Bu durum da, anlatının bölüntüsel olarak özkurgusal olduğunu doğrular.

Romanda, Gürsel'in daha önceki romanlarında da başvurduğu çok katmanlı bir öyküleme uygulayımı görülür: 'Güncel öyküleme ve Tarihsel öyküleme'. Her şeyi bilen, gören ve her yerde olan erkli anlatıcı-yazar geçmişle günümüzü, kimi zaman aynı anlatıda iç içe sokarak, kimi zaman da sözü anlatı kişilerine bırakarak çoğul bakış açısını kesinler. Ancak anlatıcı-yazar sözcelem öznesi gönderici olarak ikinci tekil kişi adılı ile alıcı konumunda olan beş yaşındaki çocuğa/çocukluğuna seslenerek güncel ve tarihsel olguları üst üste binleştirir ve öyküler. Ancak konuşmacının her değişimi uzam ve süre belirticilerini de değiştirir. Anlatıcı-yazar bu öyküleme uygulayımı ile geçmişle şimdiki rahatlıkla eşsüremlilik olarak okura sunma olanağı bulur.

Yazar, kimi kesitlerin başında anlatacağı öyküyle ilgili olarak yeni ötesi (postmodern) anlatım uygulamalarından biri olan üstanlatıyla (métafiction), birinci tekil kişide doğrudan doğruya alıcı/okura *siz* kişi adılıyla seslenir ve onu anlatısını yazma sürecine katarak eklemler ve oyunun bir parçası yapar: "*Biz bu betimlemeleri çok dinledik der gibi bıyık altından gülümsediğinizi görür gibiyim. (...)Yine ballandıra ballandıra Saba Melikesi'ni anlatacak bize, (...) diye içinizden geçiriyor da olabilirsiniz. Yanıldığınızı yüzünüze vurmak istemem, ama amacım bilinen öyküleri peş peşe sıralamak değil. (...) Bu gerçeği belirtmekte yarar görüyorum. Evet, "gerçek" dedim, eski kaynakların yalancısı olsam da"*.¹² Roman ve gerçeklik arasındaki bu ince çizgide dolaşan yazar, her ne kadar eski

¹¹ Yücel, *a.g.y.*, s. 112.

¹² Gürsel, *a.g.y.*, s. 45.

kaynaklara dayanarak yazdığını okura sezdirse de, romanın bir kurmaca olduğu, ne kadar gerçeğin kendisi, ya da gerçeğe yakın olduğu her zaman tartışmaya açık bir olgudur.

“Çoğul birinci ve ikinci kişi adıları, gerçekte, birinci ve ikinci tekil kişi adılarının arı ve yalın çoğulları değil, özgün ve değişken, karmaşık bütünlüdür. “Siz” adılı, birçok kez yinelenmiş “sen” adılı değil, ama “sen” ile “o”nun birleşimidir.”¹³ Görüldüğü gibi, biz adılı ben ve size, siz adılı ise, sen ve onlara bölünür. “Bu mirasın yeterince önemsendiğini, Allah’ın evine gelen hacıların beslenip korunduğunu biliyoruz”¹⁴ ve Kays’la ilgili bölümde “onun Arabistan çöllerinden kalkıp İstanbul’a gelene kadar başından neler geçtiğini, nerelerde konakladığını bilmiyoruz. (...) Ayasofya’nın gökyüzüne asılmış gibi duran dev kubbesine şaşkınlık ve hayranlıkla bakakaldığını tahmin edebiliriz”¹⁵ derken biz adılı kullanan yazar, okurla arasındaki aralığı bütünüyle ortadan kaldırır ve kendine özgü yepyeni bir anlatım uygulayımı oluşturur. Yazar, ayrı bakış açılarını, ayrı kişi adılarıyla biniştirerek karmaşık bir anlatı/öyküleme yapısı sunar. Bu karmaşık anlatı yapısının kullanımı ise, genellikle konuşmayan insan kitlelerinin sesi olur kurmacada. Öte yandan, “romandaki gerçekleri, hem dikey olarak (gereçlerin yazarla ve okurla kurduğu ilişkiler, içinde yer aldıkları dünya), hem de yatay olarak (romanı oluşturan kişilerin aralarındaki ilişkiler, bu kişilerin iç dünyası) aydınlatma olanağını verecektir.”¹⁶ Romanda kişi adılarının yer değiştirmesiyle konuşma olanağı bulan değişik imgesel kişiler aracılığıyla, anlatılarda yeni karanlıklar aydınlığa kavuşmuş, açıklanmış ve gerçeğin boşlukları doldurulmuş olur.

Roman kişileri gerçek evrenin eyleyenleri değildirler, ancak sözce düzeyinde anlamlarını bulurlar ve bir dizi göndergeler aracılığıyla kurmaca evrenden gerçek evrene bağlanırlar. Yazar gerçekte “anlatının gerçek kişisidir, çünkü yaşadığımız dünyaya aittir”¹⁷. Anlatı kişisi de betikte varlık kazanarak dış dünyayla ilişki kurar. Öte yandan, “anlatıcı gibi, alıcı da öyküsel yapının temel öğelerinden birisidir, zorunlu olarak aynı öyküsel düzeyde yer alır; demek ki, anlatıcının yazarla karıştırılmadığı gibi, imgesel bile olsa alıcının da öncelikli olarak okurla karıştırılmaması gerekir.”¹⁸ Ancak içöyküsel anlatıcı-yazar Gürsel, Allah’ın Kızları’nda öyküleyen, anlatan, betimleyen ve içöyküsel dinleyici/alıcı

¹³ Michel Butor, *Roman Üstüne Denemeler*, çev., Mehmet Rifat-Sema Rifat, Düzlem Yayınları, Paris 1991, s. 100.

¹⁴ Gürsel, a.g.y., s. 47.

¹⁵ A.g.y., s. 56.

¹⁶ Butor, a.g.y., s. 106-107.

¹⁷ Kıran, Ayşe (Eziler), -Zeynel Kıran, *Yazınsal Okuma Süreçleri*, Seçkin Yay., Ankara 2003, s. 95.

¹⁸ Genette, Gérard, *Figures III*, Seuil, Paris, 1972, s. 265.

konumundadır. Buna karşın dışöyküsel bir anlatıcı, dışöyküsel bir alıcıya seslenir.¹⁹ Romanda anlatıcı hem içöyküsel, hem de dışöyküsel olarak konuşlanır. “Anlatının gerçek yazarı, yalnızca onu anlatan değil aynı zamanda çoğunlukla onu dinleyendir. Ve de zorunlu olarak kendisine başvuru kişi de değildir: Yanda her zaman seslenen birileri vardır.”²⁰ Buradan da anlaşılacağı üzere, anlatıcı ve dinleyici ister gerçek olsun ister kurgusal olsun hiçbir biçimde tek başlarına değildirler. Sürekli bir değişim ve eklemelenim söz konusudur.

Romadaki anlatıcı-yazar anlatı düzeyinde dışöyküsel, her şeyi bilir ve her yerde vardır. Ancak anlatıcı-kahraman olarak güncel düzeyde çocukluğuna döndüğünde içöyküsel bir anlatıcı konumundadır bundan böyle. Tanrısal bakış açısı iç odaklayıma dönüşür ve çoğul bakış açısı sürekli yer değiştirir. Sözü ilahelere bıraktığında bütünüyle dışöyküsel, ancak ilaheler kendi bakış açılarından içöyküsel olarak kendi öykülerini anlatırlar. Bu düzeyde de anlatı benöyküsel, kimi zamanda tarihsel düzlemde el Kays²¹ gibi kimi anlatı kişilerinin öykülerini üçüncü tekil kişide elöyküsel olarak anlatır. Kendisi anlatıda kişi olarak yer almaz, ancak her şeyi bilen tanrısal konumundan ödün vermez. Öyküde doğrudan bir eyleyen olmadığı için, yalnızca betimleme yapar, öyküyü aktarır, değerlendirir. Öykü kişisinden bildiği daha fazla bilgiyi okurla paylaşır. Anlatıcı, İslam diniyle ilgili bölümlerde olabildiğince dışarı çekilir ve bütün nesnelliliğiyle öyküleme yaparken, kimi zaman da birinci tekil kişide yorumlar yaparak içselleşir, öznellesir: “Dünyaya da doymak olmuyordu vesselam. Yine de yanlış anlaşılma istemem. (...) İlk başta da söyledim, ateşten gömlektir sevda. Giyince yakar, acıtır, sonunda zehirleyip öldürür”²²

Yazar, Hz. Muhammed ile ilgili bölümde bütünüyle nesnel bir tanık tutumu takınmayı ve olabildiğince dışardan gözlemlerini aktarmayı yeğler. Bir anlatıda bakış açısının değişimi için, öykülemeyi bir başka anlatı kişisine bırakmak yeterlidir. *Yola gelenler yoldan çıkanlar*²³ adlı bölümde, Hz. Ali ve Zeyd bin Amr ile Caddan'ın başlarından geçenler başlangıçta bir ozan ve bir imamın bakış açılarından öykülediği izlenimi verir. Ancak bölümün sonunda Gürsel, sesin kendisine iye olduğunu ve gerçeklere bağlı kalarak öykülediğini dışa vurur: “Ama ne yazık ki, eski kaynakların yalancısıyım. Zeyd bin Amr ile Caddan'ın başlarına geleni Ulucami imamından da dinlemedim. İbn İsak'ın elyazmasından İbn Hişam'ın düzenlediği biçimiyle okuyup kendi hayal gücümü

¹⁹ Gürsel, a.g.y., s. 266.

²⁰ A.g.y., s. 267.

²¹ A.g.y., s. 52-64.

²² A.g.y., s. 55.

²³ A.g.y., s. 76.

de kattım, çaldımsa yanlış yola sapmadan İslam'ın ortak malından çaldım."²⁴ Gürsel'in romanı, Marcel Proust'un *Geçmiş Zaman Peşinde* adlı romanında denediği gibi, "birbirinden kopuk anların art arda gelmesi"²⁵ ile biçimlenir. Anlatıcı her yerdedir. Bu heryerdeliği, "anlatı süreci ile öykü süreci arasında bulunan yersel ve zamansal uzaklıktan yararlanarak başarmaktadır."²⁶

Anlatının *Miraç*²⁷ adlı bölümünde, anlatıcı-yazar sözü bu kez seslendiği çocuğa/çocukluğuna bırakır. Küçük Nedim, İsmail'le kimi zaman Hz. Peygamber'in *Miraç* yolculuğunu üçüncü tekil kişide öyküler. "Sen de (...) en baştan itibaren anlatmaya başlardın. Bir gece Muhammed Mekke'de (...) uyurken çatı açılmış, Cebrail içeriye süzülmişti."²⁸ Bu bölümde karşılıklı konuşmalara yer veren yazar, çocukları kendi şivelerinde konuşturur ve anlatısına gerçeklik katma çabasını sürdürür: "-Hazreti İbrahim kim bilin mi? O da inadına Rumeli şivesiyle cevap verirdi: - Bilmem mi? Haçan bir peygamberdir o da."²⁹

Yazar, tarihsel romanlara özgü artsüremsel öyküleme uygulayımını kullanır. Gerek güncel anlatıda, -çocukluğuna ve Osmanlı'nın yıkılış dönemine döner- gerekse tarihsel anlatıda -evrenin yaradılışına, Hz. İbrahim ve Hz. Muhammed dönemine- geri dönüşlerle sıçrar ve anlatının süredizinselliğini bozar. Öyküleme süresi ile öykü süresi arasında büyük bir uzaklık vardır.

Gürsel'in anlatısında söylencesel ve şiirsel bir ayrınç baskındır. Kimi adlandırmalarında ses yinelemeleri (allitération) görülür. Dedesi, *Hacırahmanlı'dan Hacı Rahmi Ram*³⁰ adında sunulur romanda. Gerçek adı Ahmet Nedim Tüzün olan Gürsel'in dedesinin ve Hz İbrahim ve oğlu İsmail ile Fırıncı İbrahim ve oğlu İsmail'in adlarındaki sessel yinelemeler, Kays'ın İşreti, Kayserle İşleri, Bahtiyar ve Bahtsız Arabistan adlandırmaları, Kuran'dan Arapça ayetler gibi ses yinelemeleri aracılığıyla bilinçli bir sessel bütünlük oluşturur.

Daha önceki anlatılarında olabildiğince öztürkçe sözcük kullanmaya özen gösteren, Türk Dil Kurumu ödüllü Gürsel, *Allah'ın Kızları*'nda özellikle çok sayıda Arapça sözcük ve ayeti anlatısına taşır. Bu sözcüksel ve izleksel seçimlerle, hem anlatısının gerçek etkisini kesimler, hem de cumhuriyet düşüncüsü ile eski Osmanlılık arasındaki değişimleri sorgular. Tarihten günümüze taşınan sorunlar, gizli bir biçimde okurun belleğinde tartışmaya açılır.

²⁴ A.g.y., s. 87.

²⁵ A.g.y., s. 116.

²⁶ A.g.y., s. 115.

²⁷ A.g.y., s. 112.

²⁸ A.g.y., s. 115.

²⁹ A.g.y., s. 116.

³⁰ A.g.y., s. 38.

Arapçanın sessel varsıllığı ve şiirselliği, cenneti / cehennemi, dünyanın sonunu ve yaratının tek olduğunu bildiren Allah'ın kutsal sözleri ve Hz. Peygamber'in nurlu söylemleriyle ortaya çıkar. Bütün bu sözcüklerin ve o dönemde çok ilgi gören şairlerin ve şiirsel sözün büyüünün insanlar üzerinde yaptığı etki çok önemlidir. Hz. Peygamber'in kendisine Tanrı tarafından verilen güzel söz söyleme yetisi (belagat), yalnızca insanları değil, cinleri bile etkisi altına alır.

Gürsel metinlerarası ilişkiler çerçevesinde Kuran'dan sure ve ayetleri, Necm-Duha Sureleri, (başlangıçta) Fil Suresi,³¹ Duha Suresi³² olduğu gibi eklenti (montage) ve yapıştırma (collage) uygulamalarıyla gerçekçilik kaygısı içinde anlatısına katar. Tarzan ile Jane filmlerine, Manisa Tarzanı'na, Hallac-ı Mansur'a,³³ birçok özlü söze ve ulusal marşlara da göndermeler vardır: “*Dağ başını duman almış/ Gümüş dere durmaz akar*”.³⁴ Alevilik inancını ve bir derviş tartıştığı kesitlerde ise Hacı Bektaşî Veli'den ve Yunus Emre'den; “*Cennet cennet dedikleri, Birkaç köşkle birkaç huri, İsteyene ver sen onu, Bana seni gerek seni*”³⁵ Aşık Veysel'den; “*Uzun ince bir yoldayım, Gidiyorum gündüz gece*”³⁶ gibi eklentiler yapar. Öte yandan Mehmet Akif Ersoy'un dedesi gibi Medine'ye yaptığı yolculuk döneme ilişkin yazdığı şiirlerle iç içe verilir. Örneğin Ersoy, “*nüfusunuz iki kat arttı; ilminiz on kat / Uçurdunuz yürüyen fenne taktınız da kanat*”³⁷ diye seslenir Osmanlı'nın I. Dünya Savaşı'nda birlik olduğu Almanlara.

3. Uzam

Anlatının hemen başında “bahtiyar ve bahtsız Arabistan”³⁸ başlığını kullanan yazar, uzama ilişkin ilk ipucunu verir. 5. ve 6. yüzyılın coğrafyası söylencesel bir öge olarak romanda yer alır. Gürsel, “*hatta o coğrafya romanın önemli kahramanlarından biri diyebilirim*”³⁹ görüşüyle, bu uzamın romandaki önemini imler. Gerçek etkisi yaratma kaygısı duyan yazar, anlatısının hemen her yerinde gerçek uzamla birebir örtüşen bir betimleme ile gerçekliğe sıkı sıkıya bağlı kalacağını da kesinler gibidir. Günümüzde Suudi Arabistan'ın kurulu olduğu kutsal topraklar, yapılan betimlemelerle okurun imgeleminde belirir: “*Göreceksin. Kuzey Yarıküre'de, iki dar denizin arasında yukarıdaki üçüncü denize bir çamaşır gibi asılmış, kurudukça kurumuş, suyu çekildikçe katlaşıp*

³¹ A.g.y., s. 68-69.

³² A.g.y., s. 128.

³³ A.g.y., s. 64.

³⁴ A.g.y., s. 184.

³⁵ A.g.y., s. 79.

³⁶ A.g.y., s. 80.

³⁷ A.g.y., s. 204.

³⁸ A.g.y., s. 15.

³⁹ Arpa, a.g.s.

sertleşmiş, batı kıyısında sönük volkanları, granit ve taşlarıyla dikleşen, doğuya doğru bir sessizlik, bir yokluk, bir kimsesizlik abidesi gibi dümdüz, taşları, kumları, kuraklığı ve deli rüzgârıyla uzanan, dalga dalga kum tepeleriyle yayılan o yarımada, Arabistan'ı, göreceksin. Bahtiyar ve bahtsız Arabistan'ı, altında Yemen ile üstündeki Sina'yı, sağındaki körfez ile solundaki Kızıldeniz'i. (...) O dağların gizlediği bir vadinin koynundaki kenti, Mekke'yi.”⁴⁰

Öte yandan kimi uydu anlatılarda anlatılan yolculuklar aracılığıyla süresel ve uzamsal değişikliklere tanık olunur. El Kays'ın öyküsü, Mekke'den Bizans'ın düşsel başkenti İstanbul'a uzanırken, Arapların tecim için Mekke ile Suriye arasındaki uçsuz bucaksız çöllerde yaptıkları yolculuklar uzamsal sınırları genişletir. Genellikle develerle çölde geçen yolculuklar, çok güneşli/kumlu/boğucu bir bezemde sunulur: “Çöl geceleyn soğuk, gündüz yakıcıydı. Kum tepeleri ile seraplardan ibaret değildi yalnızca. Dağlar, granit kayalar, boy ve biçimleriyle insana benzeyen taşlar vardı. Sonra günbatımında derin vadilere gölgesi düşen kırmızı, külrengi, mor yamaçlar. Ve sessizlik. Gece ya da gündüz derin bir sessizliğe gömülüydü doğa.”⁴¹

Tarihsel öykülemenin yapıldığı kesitlerde Rahmi Bey imgesel/düşsel yolculuklarla İstanbul'a gider. Ne de olsa “vatan görevi denilen sonu belirsiz bu tehlikeli yolculuk orada”⁴² başlar. Güncel tarihe ilişkin öteki uzamsal göndermeler, Yemen'den İstanbul'a, Sudan (Habeşistan) ve Mekke'den Saray Bosna'ya, Medine'den Gaziantep'e, Mısır'dan Manisa/Balıkesir'e, Suriye'den Urfa'ya geniş bir eski Osmanlı Devleti coğrafyasına yayılır. Rahmi Bey'in, Yemen'de, Medine'de, Mısır'da subay olarak katıldığı Osmanlı-Arap/İngiliz savaşı uzamsal/tarihsel betimlemelerle iç içe sokularak öykülenir.

4. Özkurgusal Göndermeler

Gürsel'in anlatısı özyaşamına ilişkin göndermelerle örülüdür. “Romancının, yarattığı kişileri, isteyerek ya da istemeyerek, bilerek ya da bilmeyerek, kendi yaşamının öğeleri üzerine temellendirdiğini, bu kahramanların, yazarın kendisini anlatmasını ve kendi düşlerini yaşamasını sağlayan maskeler olduğunu herkes bilir”⁴³ Anlatıcı hem bir kurmaca kişisidir, hem de ‘yazarın bir temsilcisi, onun maskesidir.’ Anlatıcı aynı zamanda okuru da temsil eder, yazar, okurda uyandırmak istediği etkiye göre bakış açısını çoğullaştırır.

⁴⁰ A.g.y., s. 16.

⁴¹ A.g.y., s. 184.

⁴² A.g.y., s. 202.

⁴³ Butor, a.g.y., s. 92.

Yeni ötesi (post moderne) bir terim olan 'özkurgusal' (autofiction) sözcüğü, ilk kez Serge Doubrovsky tarafından *Fils* (1977) adlı romanda kullanılır. Philippe Lejeune'un *Özyaşamöyküsel Sözleşme* (1975) adlı kuramsal yapıtında özyaşamöyküsü için yaptığı, "gerçek bir kişinin öz varlığından hareketle, kendi yaşamını, özellikle de kişiliğinin öyküsünü vurguladığı artgörümlü düzyazı betik"⁴⁴ tanımlamasından ayrık olarak, özkurgusal anlatıda yazar kendi yaşamının herhangi bir dönemini gerçeğe uymadan kurgusal olarak öyküleyebilir. Kuşkusuz bu tür anlatılar, her türlü 'ben'li anlatı, 'anlatıcı, yazar ve anlatı kişisi' arasında kurulacak özdeşliğin derecesine göre 'özyaşamöyküsel kurmaca, özyaşamöyküsel roman'⁴⁵ olarak da adlandırılır. Özkurguda yazar, "ben, yazar, kahramanı olduğum ancak asla yaşamadığım bir öykü anlatacağım"⁴⁶ der. Bu yaklaşıma göre, özkurgu yazarı, özyaşamöyküsü yazarının okura verdiği çocukluğundan başlayarak salt gerçeği anlatma sözünü bir yana koyar. Gerçekte, özyaşamöyküsünde olduğu gibi özkurguda da 'yazar, anlatıcı ve anlatı kişisi' aynıdır, ancak anlatılan öykü gerçeğe uymak zorunda değildir.

Daha romanın başında, Gürsel'in, anlatısını dedesi Ahmet Nedim Tüzün'e adadığı görülür. Balıkesir'deyken tatillerini dedesinin Manisa Akhisar'daki evinde geçiren Gürsel "ve çocukluğunun yeşil cennetine dönebilmek için her şeyi, şu satırları yazdığın sağ elini bile vermeye razısın (...)Yeter ki, seni bırakıp gidenler, gidip de gelmeyenler geri dönsün: Dağ dağa kavuşmaz, ama insan insana kavuşur, sen de yeter ki kavuş yitirdiklerine."⁴⁷ diye kendi çocukluğuna alt konuşma uygulayımı ile seslenerek, romanı yazma nedenini kesinler. Demek ki bu roman yitik cennetin peşindeki kişinin, geri döndürülemeyecek, ancak gelecekte ulaşılabilecek bir düşleminin özkurgusal ürünüdür denilebilir.

Her ne kadar anlatıcı ikinci tekil kişi öykülemeyi kullansa da, anlatıdaki anlatıcı-yazarın seslendiği dinleyici/alıcı kişi kendisinin beş yaşındaki imgesidir. İkinci kişi; "kendisine yine kendi öyküsü anlatılan kişidir."⁴⁸ Gerçekte kurmacada konuşan da dinleyen de Gürsel'in kendisinden başkası değildir. Anlatı boyunca hep alt konuşma uygulayımıyla çocuğa/çocukluğuna seslenir, geçmişten geleceğe süren bir dizi oluntuyu onunla paylaşır, kurmaca dışı/gerçekteyse karşısındaki okurdur, kimi zaman da okura tanrısal bir yetiyle doğrudan seslenir, varlığını her

⁴⁴ Philippe Lejeune, *Le Pacte autobiographique*, Seuil, Paris 1975, 1996, s.14.

⁴⁵ Philippe Gasparini, *Est-il je? Roman autobiographique et autofiction*, Seuil 2004, s. 27.

⁴⁶ Gérard Genette, *Fiction et Diction*, Seuil, Paris 1991, s.86.

⁴⁷ Gürsel, a.g.y., s. 94.

⁴⁸ Butor, a.g.y., s. 98.

yerde duyumsatır. Anlatısına kurgusal bir sen/kendisini yerleştirir ve okura da göndergede bulunur -okur, sizler- diyerek, onu uyarmak ve onu kendisinin suç ortağı yapmak ister. *Ben-Sen-O-Biz-Siz-Onlar*⁴⁹ adıkları sürekli olarak yer değiştirir ve bu anlatımla, yeni ve özgün bir öyküleme uygulayımı görülür anlatıda. “*Birine kendi öyküsünü anlatmaya, kendisiyle ilgili, bilmediği ya da henüz dil düzeyine ulaşmamış herhangi bir şeyi aktarmaya giriştiğimiz an, ikinci kişiyle yazılmış bir anlatı oluşur*”⁵⁰ Bu çeşit anlatının, öğretici/açıklayıcı yönü olduğunu da kesinlemek gerekir. Gürsel, dedesi ile çocukluğunda yaşadığı, ancak bütünüyle anımsayamadığı şeyleri okurla paylaşmayı ve bilincini açmayı erek edinir. Bu anlatılar, bir hâkimin ya da bir soruşturmacının, sanığın söyleyemediklerini, onun yerine söylemesi gibi bir uygulayımı akla getirir.

Allah’ın Kızları’nda, kişi adlarının yer değiştirmesine koşut olarak, söz de çoğunlukla eyleyenler arasında gezinir durur. “*Roman evreni içinde, üçüncü kişi, yazardan ve okurdan farklı biri olarak roman evrenini “simgelerken”, birinci kişi yazarı, ikinci kişiye okuru “simgeler.*”⁵¹ Ancak bütün bu kişilerin, anlatı içinde birbirleriyle ilişkide olduğunu ve sözün sürekli olarak bir kişiden ötekine geçerken, çok sesliliği kesinlediğini açıklamak gerekir.

Olağan koşullarda dinleyici anlatılan öyküde yer almaz, ancak söz konusu olan benöyküsel bir anlatı olursa, o zaman “*yazar / okur=gerçek kişiler, anlatıcı / dinleyici=kurmaca kişiler*”⁵² olarak karşımıza çıkar. Yazar anlatısında gerçek etkisini yaratmak için anlatıcıyla kendisi arasında çok yakın ilişkiler kurar. Öyle ki, *Allah’ın kızları*’nda anlatıcı Nedim Gürsel’in sözcüsü, kendisidir.

Anlatılarının genelinde dedesine, anneannesine, annesine ve özellikle de küçük yaşta yitirdiği babasına olan özlemi derinlemesine duyumsanır. Tümcelerinde açık ya da örtük olarak yer alan bu yakarış ve arayış büyük bir isyana dönüşür,⁵³ çocukluğunun kimi zaman çok mutlu, kimi zaman da anlamlandıramadığı ve büyüdüğünde ayırımına varacağı uçrak duygularının dışa vurumudur. Çocukluk arkadaşı İsmail’in imgesi bir ana örge (lâytmotif) olarak anlatıda sürekli görünür. Çocukluğuna genellikle İsmail ile yaşadığı bir öyküyle döner ve öteki uydu anlatılara bu yolla geçiş yapar: “*İsmail’le kobalak toprak kurutup ipe dizediniz*”⁵⁴

Anlatıcı, babasını küçük yaşta yitirdiği için çocukluğunu Manisa’da

⁴⁹ Gürsel, *a.g.y.*, s. 65.

⁵⁰ Butor, *a.g.y.*, s. 98.

⁵¹ Gürsel, *a.g.y.*, s. 99.

⁵² Kıran, *a.g.y.*, s. 101.

⁵³ Gürsel, *a.g.y.*, s. 30.

⁵⁴ *A.g.y.*, s. 112.

dedesinin yanında geçirir : “Tanrı ona da oğul vermemiş, üç kız bağışlamıştı. Kim bilir cahiliye devrinde yaşasaydı belki de birini toprağa verecekti. (...) Oğlan çocuğu olmadığı için seni çok sevmiş, tek torununun iyi bir Müslüman olmasını istemişti. Cahiliye devrinde yaşasaydı belki seni de boğazlayıp kurban edecekti.”⁵⁵ Sözü edilen göndergelerin özkurgusal olduğunu da belirtmek gerekir.

“Kanal Savaşı'nda ve Hicaz'da gerçek cehennem”⁵⁶ yaşayan dedesi, romanda en çok anılan kişilerden birisidir. Yazar, dedesinden aldığı ilk namaz dersinde, Kevser Suresi'ni öğrenir ve bu sureyi Arapça olarak olduğu gibi anlatısına katar.⁵⁷ Şimdi elli yedili yaşlarda olan yazar, “çocukluğunun yeşil cennetinden” alır tüm esinini. İyi bir Müslüman olan anneannesi küçük Nedim'e ilk Kuran okuma derslerini verir. Fatıha Suresi'ni⁵⁸ ondan öğrenir. Çocukluğuna özlemi her anlatısında sezilen yazar, “aradan günler, aylar, yıllar geçti. Sen büyüdün dünya küçüldü, Ay Dünya'nın Dünya Güneş'in çevresinde birçok kez döndü, ama ne leylek geri döndü ne de çocukluğun”⁵⁹ diyerek, geçmişin geri döndürülemezliğini kesinler. Ancak bugün aklı cehennemdedir, “yani kırmızı ve siyahta, ateş ile katranda”⁶⁰ Kendisini günahkâr birisi olarak sorgulayan/yargılayan yazar, “gerçekte sana “şahdamarından da yakın”⁶¹ olan cehennemdi, cennet değil. Allah hiç değil” diyerek ölümden sonraki yaşamına ilişkin sayrılar görmektir.

*Hacı Baba*⁶² adlı bölüm dedesine adanır ve burada yeniden çocukluk anılarına döner. Dedesi ve ailesiyle ilgili çok sayıda özkurgusal/özyaşamöyküsel göndergeler içeren roman, ekmekçi İbrahim⁶³ ve oğlu İsmail'in öyküleriyle biniştirilerek öykülenen dedesinin ölüm kesitini sunar okura. “Üç kızını büyütmüş, yetiştirmiş, meslek sahibi kalmış, hiç değilse birini, anneni evermiş, torun sahibi olmuştu. Ve torunu başucundaydı öldüğünde”⁶⁴ İstanbul'da ölen dedesi, kızları tarafından Manisa'ya getirilir ve Sipil Dağı'nın eteklerinde toprağa verilir⁶⁵ Dedenin ölümünü anneannesi izler. En acıklı öykü ise, anlatıcının dedesinin hâkimken idamdan kurtardığı ekmekçi İbrahim'in, oğlu İsmail'i

⁵⁵ A.g.y., s. 35.

⁵⁶ A.g.y., s. 161.

⁵⁷ A.g.y., s. 158.

⁵⁸ A.g.y., s. 249.

⁵⁹ A.g.y., s. 253.

⁶⁰ A.g.y., s. 159.

⁶¹ *Kaf Suresi 14–16.*

⁶² Gürsel, a.g.y., s. 246.

⁶³ A.g.y., s. 281.

⁶⁴ A.g.y., s. 281.

⁶⁵ A.g.y., s. 282.

kurban etmesidir. Bu kurgusal bölümde de Gürsel dinsel tutuculuğu ve şiddeti tartışmayı sürdürür ve aşırılığın insanları gerçeklerden uzaklaştırarak sapkınlığa götürdüğü iletisini vermek ister okura.

Anlatıcı-yazar, bu öyküleri, dedesinin kendisi için Manisa Halk Kütüphanesine bıraktığı notlardan öğrendiğini söyler: “*Uzun yıllar geçti aradan, yaşlanmaya başladın. Çocukluğunu, o yitik cenneti, dedenle büyükannenin yanında, yakınlığında geçirdiğin günleri arar oldun hayatın sillesini yedikçe. Böyle darmadağın, hem okşayıp hem acıtan hikâyeler yazdıkça. Adın yazara çıktııkça. Ve bir gün Manisa’ya döndün sonunda*”⁶⁶ Ancak bu dönüşün de kurgusal olduğunu belirtmeliyiz.⁶⁷

Anlatıcı-yazar, yalnızca öyküleriyle değil, ses oyunlarıyla yarattığı dizem, özgün biçemi ve yergisel diliyle “*inançlı çocukluğunu, ateist yetişkinliğini ve agnostik olgunluğunu*”⁶⁸ birleştirir ve sözün ve şiirin büyülü etkisini kesimler.

5. Uzak Tarih: Hz. Muhammed Mustafa

Anlatıcı-yazar İslam Peygamberi Hz. Muhammed’i anlatısının odağına yerleştirir ve onu genellikle Muhammed adıyla öyküselleştirir. Dinsel duyarlılığı kendisine sorun eden yazar, şu açıklamayı yapar: “*Muhammed dememin nedeni, inancın dışından da bakmak istedim. Onlara saygım sonsuz. İnanç alanının dışından da bir bakış getirmek istedim.*”⁶⁹ Romanı yazarken elinin varmadığı konular olduğunu söyleyen yazar, kendisinin de bu köklerden geldiğini ve kendisi inanmasa bile bir Müslüman duyarlılığıyla Hz. Muhammed’in ailesine dokunmadığını üstüne basarak vurgular.

Hz. Muhammed’in doğumu, *fil yılında* adlı bölümde, Fil Suresi’nde anlatılan Habeşlilerle Kureyşlilerin savaşının öykülediği bölümde verilir⁷⁰ “*Muhammed Mustafa doğduğunda gökyüzünde bir yıldız kaydı. Sonra bir tane, bir tane daha kaydı. Derken yıldız yağmuruyla aydınlandı çöl gecesi, dişi develerin memeleri sütle doldu.*”⁷¹ Dünyanın dört köşesinde meydana gelen olağanüstü olaylar, İslam Peygamberinin gelişini müjdeliler.

Manat adlı put, dile gelip kendisini anlattığı bölümde,⁷² birinci tekil

⁶⁶ A.g.y., s. 283.

⁶⁷ Tilbe, a.g.s.

⁶⁸ Aslan, a.g.s.

⁶⁹ Cüneyt Özdemir, “Nedim Gürsel ile Allah’ın Kızları üzerine söyleşi”, ‘5 N 1 K’ CNN Türk, 12 Mart 2008.

⁷⁰ Gürsel, a.g.y., s. 71-72.

⁷¹ A.g.y., s. 74.

⁷² A.g.y., s. 87.

kişide başladığı öykülemesini, Hz. Muhammed'in çocukluğu söz konusu olunca üçüncü tekil kişide sürdürür.⁷³ Uzza,⁷⁴ Hz. Muhammed'in putlara savaş açmasını eleştirirken, “*Ashal, Ahsam, avf, Bal, Datanvat, Fals, Galsad, Marhab, Muntabık, Nesr, Nuhm! (...) Kuzah, Rıam, Ruda, Sabad, Sad, Taym, Ukaysır, Ved, Yağus ve Yeuk*”⁷⁵ gibi putları sayarak ne kadar güçlü oldukları izlenimi yaratmak ister. Ancak sonlarının geldiğinin de ayrımındadır: “*Şimdi sonumuzun da Muhammed'in elinden olacağını ilk o söylüyor.*”⁷⁶

Hız Muhammed hakkında, ölümünden iki yıl sonra Abbasiler döneminde dokuzuncu yüzyılda İbn Hişam ve Tabari tarafından iki tane yaşamöyküsü yazılır. Sonrakiler ise bunların bir yinelemesi gibidir.⁷⁷ Yazar bu iki anlatıda yer alan, Hz. Muhammed'e ilişkin betimlemeleri kullanır. Hz. Peygamber ile ilgili bedensel ve tinsel betimleme yapmaya girişen yazar, İslam geleneklerinin tersine, okurda onun hakkında görsel bir izlenim yaratmak ister. Öyle ki, babasını küçük yaşta yitirmesi ve amcasının yanında yetim olarak büyümesine karşın ne kadar güçlü ve savaşçı bir yapısı olduğunu sezdirir ve okurun gözündeki yüce yerine onu özenle yerleştirir. Bu anlamda kendi özyaşamına da kimi anıştırmalar yapmaktan geri kalmaz. Çünkü Hz. Peygamber gibi yazar da öksüz/yetim, baba sevgisinden yoksun büyümüştür.

Hız Muhammed'in *Miraç*'a⁷⁸ yedi kat yükselişi ve Yüce Tanrı ile karşılaşması küçük çocuğun bakış açısıyla öykülenir romanda. Bu bölümde bu kez öykülemeyi yapan çocukluğu, alıcı/dinleyici ise çocukluk arkadaşı, Hz. İbrahim'in oğlu'na bir anıştırma olan İsmail'dir. Dedesi bu küçük çocuğa İslam'ı öğretir. O, bu tinsel durumuyla Peygamber'in doğduğu, yaşadığı Mekke ve Medine kentlerini imgelemde canlandırır. Ancak anlatıcı yazar, Gürsel'in kendisi büyümüş ve inancını yitirmiş birisi olarak, “*bu kutsal alana, yani hem Kuran söylemine, hem Muhammed'in hayatına, hem de İslam'a değin, romanda sözü geçen birçok şeye dışardan inanç dışı bir gözle*”⁷⁹ bakar.

Bunun yanında Hz. Hatice ile evliliği öykülenir⁸⁰ ve bedensel görünümüyle ilgili bir çizim de yapılır.⁸¹ İslam inancına göre Peygamber Efendimizin bedensel betimlemesinin yapılması çok sakıncalı görülür. Ancak

⁷³ A.g.y., s. 90-91.

⁷⁴ A.g.y., s. 170.

⁷⁵ A.g.y., s. 173.

⁷⁶ A.g.y., s. 173.

⁷⁷ Arpa, a.g.s.

⁷⁸ Gürsel, a.g.y., s. 112.

⁷⁹ Arpa, a.g.s.

⁸⁰ Gürsel, a.g.y., s. 124.

⁸¹ A.g.y., s. 126-127.

anlatıcı-yazar: “O’nu yüzü örtülü tasvir eden minyatürlerin sonradan, çok sonradan yapıldığını, oysa eski kaynakların Peygamber’i gerek karakter gerekse fizyolojik özellikleriyle en küçük ayrıntılarına varıncaya dek anlattıklarını biliyoruz”⁸² düşüncesini, romanın yayımlanmasından sonra kendisiyle yapılan söyleşilerde de yineler. Hz. Muhammed ile Hz. Hatice evliliklerini çok mutlu yaşarlar ve bu evlilikten olan Kasım adlı erkek çocukları daha süt emerken ölür. Ancak, “Zeyneb, Rukiye, Ümmü Gülsüm ve Fatıma”⁸³ adlı kızları yaşar.

*Vahiy*⁸⁴ adlı bölümün başında Peygamberimiz 40 yaşlarında sunulur. Hz. Hatice ile evlilikleri çok mutlu geçer ve işleri yerindedir. Aynı zamanda çok yardımsever ve elleri açıktır, kendilerinden yardım isteyen sütanesi Halime’ye onların başışından söz eder: “(...) *Kırk koyun ve bir binek devesi başışlamışlardı. Diyeceğim, en kötü zamanda bile Allah’ın bereketi eksik olmuyordu evlerinden.*”⁸⁵

Sonunda Hira Dağı’nda⁸⁶ Hz. Muhammed’e Allah’ın elçisi olma görevi, Cebrail aracılığıyla verilir. “*Sonunda beklenen an geldi, vakt erişti. Ve Cebrail, Rabb’in soylu ulağı bir yüce melek suretinde görüldü Muhammed’e*”⁸⁷ İlk buyruk olan İkra!,⁸⁸ “*Yaratan Rabbinin adıyla oku! (...) O, insanı bir kan pıhtısından yarattı. Oku! Rabbin sonsuz kerem sahibidir. Kalemle yazmayı öğretti. O insana bilmediğini öğretti!*”⁸⁹ ayetini olduğu gibi ekler kurmacasına. Hz. Muhammed’e peygamberliğin gelişini capcanlı betimleyen yazar, “*uyandığında Ebu Kasım ya da Huveylid kızı Hatice’nin kocası değildi artık, yalnızca Muhammed Mustafa da değildi. Allah’ın elçisiydi*”⁹⁰ Hz. Muhammed’e üç yıllık bir aradan sonra yeni bir ayet gelir: “*Rabbin seni terk etmedi sana darılmadı da(...) O’nun nimetini insanlara anlat.*”⁹¹

Bu dönemden sonra Tanrı tarafından Hz. Muhammed’e verilen görev gereği, peş peşe ayetler gönderilmesi ve onun Kureyşlileri İslam’a çağırması sırasında yaşadığı zorluklar öykülenir. Bu süreçte ona : “*mezcup diyenler, şair diyenler, büyü yaptığını öne sürenler ya da yabancı kavimlerin bildik hikâyelerini anlattığını dilden düşürmeyenler, ona ebter diyenler, küfredenler,*

⁸² A.g.y., s. 126.

⁸³ A.g.y., s. 132.

⁸⁴ A.g.y., s. 131.

⁸⁵ A.g.y., s. 134.

⁸⁶ A.g.y., s. 140.

⁸⁷ A.g.y., s. 140.

⁸⁸ A.g.y., s. 140.

⁸⁹ A.g.y., s. 141.

⁹⁰ A.g.y., s. 141.

⁹¹ A.g.y., s. 146.

*yolunu kesip evini pisletenler,*⁹² onu asla Tanrı'ya giden yoldan çevirmeye yetmez. Tüm bu olaylar sırasında, en çok kırıldığı nokta ise, kendisine oğlunun olmaması nedeniyle söylenenlerdir. Bunun üzerine Tanrı tarafından “*asıl sana ebter diyenin kendisi ebterdir*”⁹³ ayetinin içinde yer aldığı Kevser Suresi gönderilir.

Yazarın üzerinde durduğu en önemli konulardan birisi de Tanrı'nın, o dönemde yaşadığı sıkıntıları sırasında sürekli peygamberin yanında olmasıdır. Öyle ki “*Allah, Muhammed'in yalnızca iç dünyasında değil günlük yaşamında da öylesine yer etmiştir ki elçisini günbegün izliyor, destekliyor, ona karşı gelenlerin gerçekte kendisine karşı geldiklerini bildiğinden müşriklerle tartışmaya girmekten kaçınmıyordu*”⁹⁴ Kuşkusuz bu tartışmayı, meleği Cebrail ve peygamberi Muhammed aracılığıyla yapmaktadır.

Romanda, bundan böyle Mekke'de, başı Ebu Leheb, Ebu Süfyan ve Ebu Cehl'in çektiği Kureyşliler ile Hz. Muhammed'in amcası Ebu Talib ve oğlu Hz. Ali'nin adının öne çıktığı Haşimoğulları kabileleri arasında sonu kanlı savaflara varacak şiddetli bir savaşım başlayacaktır. Bu savaş daha sonraları İslam'ı benimseyen Müslümanlar arasında da bölünmelere yol açarak sürecek, günümüze kadar ulaşacaktır.

*Çekirge yağmuru*⁹⁵ adlı bölümde Hz. Muhammed'in sonsuz yolculuğuna çıkışı, Kuran'dan ayetlerle iç içe öykülenir. Hz. Ömer ve Hz. Ebubekir ile yan yana yatmaktadır.

*Manat*⁹⁶ adlı ikinci başlık romanda ilgi çeken kesitlerden birisidir. Manatın bakış açısıyla sunulan bu oluntuda, Hz. Muhammed'in yaptığı evlilikleri ve Tahrim Suresi'nde⁹⁷ değinilen eşleriyle arasında geçen ve onları belki boşamasına gidebilecek öykü sunulur. Hz. Hatice ile mutlu bir evlilik yapan Hz. Muhammed, ilk Müslüman olan eşinin ölümünden sonra “*yaşlı dul Sevde,*”⁹⁸ Hz. Ayşe, “*(...) azatlı kölesi ve evlatlığı Zeyd'in eski eşi Cahş kızı Zeyneb,*” Hafsa ve Safiye ile evlenir. Öte yandan Hz. Ayşe'yle ilgili söylentiye de anlatısına katan yazar, bu olaydan sonra Nur Suresi ile örtünmenin İslam'da zorunlu kılındığını açıklar: “*Tüm Müslüman kadınlara örtünme yasağı ondan sonra*”⁹⁹ gelir.

⁹² A.g.y., s. 150.

⁹³ A.g.y., s. 150.

⁹⁴ A.g.y., s. 150.

⁹⁵ A.g.y., s. 227.

⁹⁶ A.g.y., s. 237.

⁹⁷ A.g.y., s. 242.

⁹⁸ A.g.y., s. 239.

⁹⁹ A.g.y., s. 241, 245.

6. Yakın Tarih: Osmanlı-Arap Savaşı

Gürsel, yakın tarihsel olayları öykülerken de nesnel tutumunu sürdürür. Osmanlı Devleti I. Dünya Savaşı sırasında Almanlarla birlikte savaşa girer ve Balkanlarda Yunanlılar ve Sırpalar, Kafkasya'da Ruslar, Ortadoğu'daki cephelerde de İngilizler ve Araplara karşı savaşır.

Romanda, Rahmi Bey Darülfünun'u bitirip yargıç olduğu 1914 yılında I. Dünya savaşı başlar ve Osmanlı Devleti üç kıtaya yayılan topraklarında, Almanya ile birlikte Rumeli'de, Kafkaslar'da, Ortadoğu'da savaşa girer.¹⁰⁰ O, "*Cemal Paşa'nın Dördüncü Ordusu'nu takviye amacıyla Şam'a, oradan da Filistin'e*"¹⁰¹ genç bir zabıt olarak gönderilenlerin arasındadır. Mekke Şerifi Hüseyin'in oğullarından Emir Faysal İngilizlerle bir olup Bedevileri Osmanlılara karşı ayaklandırdığında, onlara karşı Mekke savunmasında yer alır. Yaralanır, tutsak düşer ve sonunda tek kolunu yitirmiş biri olarak geri döner.

Yukarıda da söz edildiği gibi, Nedim Gürsel'in dedesi Nedim Tüzün, I. Dünya Savaşı'nda subay olarak İngilizlere karşı Mısır'da kanal savaşına katılır, İngilizler tarafından üç yıl boyunca tutsak edilir. Ancak gerçekte Mekke ve Yemen savaşlarında yer almaz.¹⁰² Yazar, tarihsel öyküleme düzleminde Hz. Muhammed'in öyküsüyle örtüştürmek için, Rahmi Bey'i Medine savunmasına katılmış ve tek kolunu yitirmiş bir gazi olarak sunar okura.

*Yıldız Yağmuru*¹⁰³ başlıklı bölümde anlatıcı, dedesi Rahmi Bey aracılığıyla Osmanlı Devleti'nin yıkılış dönemini öyküler. İslam'ın doğuşunun öykülediği bölümlerdeki yansız tutum burada da sürer. Anlatıcı-yazar üçüncü tekil kişi öykülemeyle yakın tarihimize bir yolculuğa çıkarır bizi. "*Ordu Balkan Savaşları'ndan yorgun çıkmış, Rumeli'de kaybedilen toprakların acısı henüz dinmemişti. Hatta Trablusgarp, ondan önce 93 Harbi, peş peşe gelen bütün yenilgiler, bozgunlar yıldırılmıştı ulusu, yalnızca gayrimüslimlerin değil Osmanlı tebaası Arapların da bağımsızlık iştahını kabartmıştı. Yıldırım yemiş yaşlı bir çınar gibi çatırdıyordu koskoca imparatorluk, üç kıtayı kucaklayan dalları budanmaya, Tuna'dan, Fırat'a uzanan kökleri sökülmeğe başlamıştı.*"¹⁰⁴ Bu dönemde Osmanlı toprakları patlamaya hazır bir bomba gibidir, her yerde kargaşa ortamı görülmekte, Babiâli'de siyasi kırımlar artmakta ve bir çözüm bulunamamaktadır.

¹⁰⁰ A.g.y., s. 40.

¹⁰¹ A.g.y., s. 40.

¹⁰² Tilbe, a.g.s.

¹⁰³ Gürsel, a.g.y., s. 175.

¹⁰⁴ A.g.y., s. 175.

Yine ulusalcılık akımları her yerde güçlenmekte, Osmanlı egemenliğindeki uluslar bağımsızlık için fırsat kollamaktadır. İşte tam da bu kanlı savaşın ortasında bulur kendisini Rahmi Bey. Üstelik bu savaş, Müslüman'ın Müslüman'la, Arabın Türkle savaşımıdır. O çok iyi Arapça bilir ve Cemal Paşa'nın hizmetinde zabıt olarak cepheye gider. “*Mehmetçik tüm cephelerde, Galicya'dan Kafkasya'ya, Çanakkale'den Irak ve Mısır'a uzanan çok geniş bir coğrafyada*”¹⁰⁵ savaşmaktadır.

Gürsel dedesinin ölümünden sonra incelediği Arapça yazılmış elyazması savaş anılarına ve cepheye çekilmiş kimi resimlere başvurarak romanda gerçek etkisini kesinlemek ister. Cemal Paşa komutasındaki Türk ordusu, Arapları kimi sözlerle kışkırtan İngilizleri Mısır'dan çıkarmak için harekete geçer.

Süveyş kanalındaki şiddetli çatışmalarda Türkler başarılı olamazlar. Osmanlı askerleri, İslam Halifesinin cihat çağrısı üzerine oralara gittiklerini düşündükleri için, Müslüman Araplarla birlikte, İngilizleri oradan sökeceklerine inanıyorlardı. Ancak, Mekke Emiri Şerif Hüseyin'in, İngilizlerle işbirliği yapıp baş kaldırarak “*Devlet-i Aliye-i Osmaniye'yi arkadan vuracaklarını*”¹⁰⁶ bilmiyorlardı. Bu bağlamda yazar, Osmanlı'nın Suriye'de gerçekleştirdiği idamların, Arapları kendisine karşı kışkırttığını da vurgular.

Bu kez Rahmi Bey'in yolu, Fahreddin Paşa'nın Peygamberler kenti olarak adlandırdığı Medine'deki karargâhına düşer. Mehmet Akif'in deyiimiyle *Bedr'in Aslanları* başlıklı bu bölümde, Rahmi Bey'in Medine'ye yaptığı tren yolculuğu anlatıcı-yazar tarafından öykülenir. Güncel öykülemenin kesitleri arasında uzak tarihsel göndergeler de yapmaktan geri durmaz. Yavuz Sultan Selim'in halifeliğin bayrağını ele geçirmesi, Hz. Muhammed'in Medine'ye gelişi ile konuk olacağı evi Kavsa adlı deveye buldurması ve daha sonra İslam'ın ilk mescidini¹⁰⁷ sırtında taş taşıyarak oraya yaptırması öykülenir. Anlatıcı-yazar, öyküsünü anlattığı Rahmi Bey'in bilincine girerek, onun düşüncelerini okumayı dener ve onun düşündüklerini okura dolaylı olarak bildirir: “*Rahmi Bey Medine'ye varıp Peygamber'in son uykusunu uyuduğu Kutsal Topraklar'a ayak basmadan önce, ne tuhaf, İstanbul'u hayal ediyordu. Ve gözünde tütüyordu Eyüp.*”¹⁰⁸ Her olası durumda, İstanbul ile Medine arasında bir ilgi kurmaktan da geri kalmaz. Anlatıcının bu düşsel yolculukları, anlatıdaki süredizinselliği kırar ve çok sesliliği kesinler. Gerçekte Rahmi Bey İstanbul'da yaşamıştır ve şimdi bu yeni uzamda aralarında doğrudan bir ilişki olmasa da her şey onu çağırıştırır.

¹⁰⁵ A.g.y., s. 179.

¹⁰⁶ A.g.y., s. 193.

¹⁰⁷ A.g.y., s. 200.

¹⁰⁸ A.g.y., s. 200.

“Nüfusunuz iki kat arttı, ilminiz on kat / Uçurdunuz yürüyen fenne taktınız da kanat”¹⁰⁹ derken Akif’in Medine yolculuğuna bu şiirle anıştırma yapar. Ravza-i Matahharah’a (Mescid’i Nebi) yaptığı ziyaret konu edilir.

İngilizlerin bu bölgeyi ele geçirme girişimleri, tarihsel kardeşlik bağlarıyla birbirlerine bağlı olan Türklerle Arapları karşı karşıya getirir. Araplar İngilizlerin para ve bağımsızlık sözlerine kanarak, Türkleri arkadan vuracaklardır: “Peygamber’in ümmetine İngiliz altınının Osmanlı altınından daha tatlı geldiği, bağımsız devlet kurma vaatleriyle aldatıldıkları, pek yakında isyan edecekleri söyleniyordu.”¹¹⁰ Bir tarihçi araştırmacılığı ve nesnelliliğiyle tarihsel olayları kurmacasına taşıyan Gürsel, okura tarihi yeniden yaşatır, bu bir çeşit yeni bir tarih okuması / yazımıdır: “(...) İsyân tüm Arabistan’a yayılmış, bir yandan İngiliz’le de savaşan Osmanlı iki ateş arasında kalmıştı. Tıpkı Rahmi Bey gib.i”¹¹¹ “Mekke 9 temmuz 1916’da düştü.”¹¹² Dedesi savaşta yaralanır ve hastanede kalır. Bu durum onda büyük içsel sorgulamalara yol açar. Anlatıcı, bu kesitle Osmanlının bu topraklarda varoluşunun haklılığını sorgular ve isyanın siyasal nedenlerini tartışmaya açar.

Tek kolunu yitirir Rahmi Bey¹¹³, savaşmamanın büyük üzüntüsü içinde, Ahmed Cevdet’in *Kıyas-ı Enbiya*’sında anlattığı Bedir Savaşı’nda, Müslümanların 300 kişilik savaşçısına karşılık, Ebu Cehl’in 1000 kişiyle saldırmasını anımsar. “Ebu Cehl Kureş’i Muhammed’e karşı kışkırtmışsa Lawrence casusu da Arapları Osmanlı’ya karşı”¹¹⁴ kışkırtmıştır. Bu savaşın utkun ayrılan Müslümanlardır. Ancak gerek uzak zaman, gerekse yakın zamanda yapılan savaşlarda akıtılan kanlara değer miydi? diye sorar yazar kendisine. Ya inanmayanların hakkı ne olacaktı? İnanmayanlar da canlarıyla mı ödeyecekti? gibi sorular yazarın bilincini doldurur ve böylelikle İslam’ın yayılma ve dört halife döneminde yoğun biçimde yaşanan inanç ve şiddet örgelerine okurun ilgisini çekmek ister. Yakın tarihimizde de benzer olaylar yaşanır, bu kez de Müslüman Türk ile Arap kardeşler birbirlerinin kanını akıtır.

Ezan’ınyakın tarihte Türkiye’de Türkçeleştirilmesi ve ilk İslam müezzini Bilal’in ilk ezanı okumasının öyküleri üst üste biniştirilerek anlatılır¹¹⁵. Yazar anlatının genelinde başvurduğu geçmiş ile şimdiki sapımlarla aynı başlık altında öyküleme uygulayımını bu kesitte de sürdürür. Alfabenin değiştirilmesi, yeni

¹⁰⁹ A.g.y., s. 204.

¹¹⁰ A.g.y., s. 205.

¹¹¹ A.g.y., s. 209.

¹¹² A.g.y., s. 208.

¹¹³ A.g.y., s. 227.

¹¹⁴ A.g.y., s. 219.

¹¹⁵ A.g.y., s. 254.

harflerin, laik cumhuriyetin halk tarafından algılanma durumu irdelenir. Dedesinin ve Hafız Abi'nin anlattıklarına dayanarak yakın tarihe giden yazar, “öyleyse o sözcüklerin bağlamını, tarihsel karşılığını araştır ve onun üzerine kur anlatımı”¹¹⁶ diyerek öykülemesinde nesnel bir tutum takındığını kanıtlamak ister.

Yakın tarihte Yunanların Anadolu'ya saldırımı, “(...) kıyımlar, ırza geçmeler, Yunan mezaliminden kaçmak için dağa sığınmalar ve karınlarındaki bebeleriyle süngülenen hamile kadınlar, (...) şehit kanıyla sulanmış bu topraklarda yaşanan o vahşet ve yıkım günleri”¹¹⁷ romanın düşündürdüğü konulardandır. Öte yandan Anlatıcı-yazar, güncel öykülemesinde 50'li yılların Türkiye'sinin siyasal görünümünden de kesitler sunar okura. Bu yıllarda Menderes'in Demokrat Parti'si yönetimdedir¹¹⁸ Manisa, çok bakımsız ve esenliksiz bir kent olarak sunulur okura. Bu dönemde küçücük bir çocukken radyodan dinlediği Menderes hükümetinin Kore'ye asker göndermesi, şehitlerimiz, NATO, Amerika'dan haberler, ‘Tuna Nehri akmam diyor’ marşları¹¹⁹ belleğinde canlanır.

7. İnanç / Şiddet / Ölüm Sorgulaması

Hz. İbrahim, oğlu İsmail'in ve Nemrud'un öyküsünü anlatısına katan yazar, güncel düzeyde de dedesinin arkadaşı olan fırıncı İbrahim ve onun kurbanı olan oğlu İsmail arasında bir andırışma kurar. İsmail kurban olmaktan Tanrı tarafından kurtarılır, ancak fırıncı İbrahim'in oğlu İsmail'i, babasının gazabından kurtaracak bir Tanrı yoktur. Roman İslam öncesi Arap putperest toplumda, Hz İbrahim'in oğlu İsmail'i Tanrı'ya kurban etme oluntusuyla başlar, 1950'lerin Manisa'sında Fırıncı İbrahim'in oğlu İsmail'i Tanrı'ya kurban etmesiyle biter. Bu başlangıç ve bitiş oluntularında yazar, özellikle dinsel tutuculuk konusuna okurun ilgisini çekmek ister ve Arap toplumundaki erkek çocukların putlara kurban edilmesi geleneğini¹²⁰ sorgular. Hz. Muhammed'in babası da 10. çocuk olarak putlara kurban edilme tehlikesini, yazara göre, ancak annesinin üstün çabaları sonucu falcılarla atlatır. “Allah'a şükredin. İyi ki kınalı bir koç vardı orada, ayakları üzerine çökmüş yatan, kurban edileceği günü sabırla bekleyen. İyi ki Allah onu babalar çocuklarını kesmesin diye göndermişti yeryüzüne.”¹²¹

Aradan yüzyıllar da geçse, din açık bir biçimde bu çeşit kıyımları yasaklamış olsa da, dinsel inak ve tutuculuğun insanları getirdiği nokta

¹¹⁶ A.g.y., s. 277.

¹¹⁷ A.g.y., s. 266.

¹¹⁸ A.g.y., s. 159.

¹¹⁹ A.g.y., s. 214-215.

¹²⁰ A.g.y., s. 72.

¹²¹ A.g.y., s. 73.

günümüzde hala büyük bir sorunsaldır ve olmayı sürdürecektir. Fırıncı İbrahim'in yerinel (allégorique) kurmaca oluntusunu, yaşanmış çarpıcı bir örnek olan Menemen Olayı ile somutlaştıran yazar, onu ustalıklı anlatısına eklemeler. Menemen olayı yakın Türk tarihinde köktendincilerin giriştiği en büyük ayaklanmalardan birisidir. 1930 yılının aralık ayında, başlarında Giritli Mehmet olmak üzere yobazlar baş kaldırır. Asteğmen Kubilay'ın başını "*kör bir bağ bıçağıyla kesip Sancak-ı Şerif'e asan Mehmet, İslam adına, din ve Peygamber uğruna*"¹²² kalkışır bu işe. Menemen'de gerçekleşen bu olayın, yakın tarihimizin acıklı bir kesiti olduğunu bildirir anlatıcı-yazar. Kendini Mehdi ilan eden bir kaçık, "*tekke ve zaviyeleri kapatan, halkı fes çıkarıp şapka giymeye zorlayan, şeriatı hiçe sayan kâfir hükümeti Allah'ın inayeti ve Resulullah'ın şefaatiyle*"¹²³ devirerek, Abdulhamid Han'ın oğullarından birini yönetime getirip, hilafeti yeniden kurmak ister. Anlatıcı için ilginç olan, Menemen halkının bu kişiye destek vermesidir. Bu acıklı gönderge, yazarın sorguladığı dinsel şiddetin ve köktenci tutuculuğun güncel bir görüntüsüdür kuşkusuz.¹²⁴

Öte yandan, yazarın yaşamında yavaş yavaş tüm sevdiklerini yitirmesi, gerçekte anlatılarına ölüm olgusunu taşımasına kaynaklık eder. Ancak şüpheci olduğunu dile getirmekten geri kalmayan yazar, *Allah'ın Kızları*'nda ölüm sorunsalını din/inanç/şiddet düzleminde sorunsallaştırır. Dedesi Nedim Bey'in, babası, annesi, anneannesi, çocukluk arkadaşı ve onun babasının ölümü, binlerce Türk askerinin şehit olması düzlemlerinde savaş ve barış olguları romanda sorgulanır. Tarihsel geri düzlemde ise özellikle Hz. Muhammed'in ölümü yaşamın bir gerçeği, belki de mutlak yaşama, sevgiliye geri dönüş olarak sunulur. Hz Muhammed öldüğünde, Hz. Ebubekir "*Hayatın gibi ölümün de güzel ya Resulullah*"¹²⁵ diyerek damadını alnından öper. Hz. Muhammed, Hz. Ömer ve Hz. Ebubekir Mescid-i Nebi'de yan yana sonsuz uykularındalar. Zümer Suresi'nde¹²⁶ sözü edilen ölüm, sonunda İslam'ın peygamberini de bulduğuna göre, bir gün yaşanmakta olduğunu ve ölüme her geçen gün daha da yaklaştığını dillendirmekten çekinmeyen yazar, daha geniş anlamda ise bunun bütün okur için geçerli olduğunu vurgulamış olur. Öyleyse, bu ölümlü dünyada, her ne adına yapılırsa yapılsın bu şiddet ve öldürme güdüsünün nedeni nedir sorusu, romanın ana örgelerinden birisidir.

¹²² A.g.y., s. 277.

¹²³ A.g.y., s. 267.

¹²⁴ Erdem Öztop, "Nedim Gürsel ile *Allah'ın Kızları* üzerine söyleşi", Cumhuriyet Kitap Eki, Sayı: 944, 20 Mart 2008, ss., 18-19.

¹²⁵ Gürsel, a.g.y., s. 229.

¹²⁶ A.g.y., s. 231.

“Çocukluğumun en büyük kahramanı da peygamber Muhammed’dir”¹²⁷ diyen yazarın, anneannesinin kuran okumaları sırasında büyüüne kapıldığı Arapça sesler ve kendisine duyulan büyük saygıdan dolayı Hz. Muhammed’e olan sevgi ve ilgisi ve her çocuğun içinde bir Allah vardır düşüncesi büyüüp dünyayı daha değişik biçimde algılamaya başlayınca son bulur, öyle ki dinsel/inançsal büyü bozulur. Ancak son zamanlarda yeniden inancı sorgulamaya başlar. Bir yandan Hz. Muhammed’i insan olarak algılamaya çalışırken, bir yandan da kendi inancıyla hesaplaşma içine girer. “Elli yaşımı geçtikten sonra bir o kadar daha yaşamayacağım duygusuna kapıldım. Metafizik kaygıların başladığı bir dönem. Varlığımdan kuşku duyduğum Allah’la bir diyalog arayışı belki. (...) Çocukken Allah’la aramda müthiş bir ilişkim vardı. Bir parça, altmışına merdiven dayamış birinin Allah’la ilgili kafasında oluşmuş sorulara cevap araması da denilebilir. (...) Büyüyünce Marksizme ilgi duydum, 20 yaşlarında Türkiye’de devrim yapma hayali kuran bir delikanlıydım. Aradan yıllar geçti, dünya değişti, ben değiştim ve şu anda agnostığım, yani şüpheli. Tam ateist de değilim. Bu romanı yazarken aslında onu keşfettim, acaba Tanrı var mı diye kafamda bir soru oluştu. Gençlik yıllarımda böyle bir soru hiç yoktu. Demek oraya doğru da bir eğilim olmuş ki bu romanı yazabildim”¹²⁸. Bu açıklamadan da anlaşılacağı üzere, Gürsel inançlı olduğunu gizlemez ve “(...) tamamen reddedemiyorsunuz da, çünkü içinizde bir korku var”¹²⁹ çünkü ölümün mutlak gerçek olması olgusu, Gürsel’e de ölümden sonraki yaşamı düşündürmektedir kuşkusuz.

8. Sonuç Yerine

Gürsel, kendisiyle büyük bir iç hesaplaşmaya giriştiği bu romanda, geçmişle geleceği bir arada harmanlarken, çocukluğundaki sorgulamasız inanma duygusunda yetişkinliğindeki inançsızlığa, ancak yaşlılığa doğru ilerlerken yeniden inanca, ya da en azından şüphe dolu bir evrene geçiş sürecinde yaşadığı bunalımların izlerini büyük bir özenle duyumsatır okura. “Artık ne Allah korkusu var içinde, ne azap korkusu. Yalnızca bir kuşku, evet, içinde ikinci bir insana dönüşen o kuşku kemiriyor zihnini”¹³⁰ derken içinde büyüyen o inançlı eşinsanı tanıma ve anlamlandırmanın büyük çabası içindedir. Sanırız bu da Gürsel’in yaşamındaki büyük bir dönüşümün ipuçlarını vermektedir. Bu dünya onun için, hem yaşanası, hem rezil, hem de ölümlüdür.¹³¹ Ölümden sonraki yaşamın izlerini

¹²⁷ İhsan Yılmaz, “Nedim Gürsel ile Allah’ın Kızları üzerine söyleşi”, 03 Mart 2008, <http://www.ensonhaber.com/Kultur-Sanat/113125/ALLAHIN-KIZLARI>

¹²⁸ Yılmaz, a.g.s.

¹²⁹ A.g.s.

¹³⁰ Gürsel, a.g.y., s. 110.

¹³¹ A.g.y., s. 111.

aramaktadır romanında. Genette'in Proust anlatısı için söylediği “*karmaşık süre sapımı örnekleriyle*”¹³² dolup taşar Gürsel anlatısı. Yıllar geçer, ancak yeni/yeniliğe açık/özgün anlatısal/öyküsel uygulamalarla anlatma ve yazma tutkusu bırakmaz Gürsel'i.

Anlatıcı-yazar Gürsel, Hz. Muhammed ve İslam diniyle ilgili bölümleri yazarken tinsel açıdan çok rahat olmadığını sezdirir okura. Her ne kadar eskiden tanrıtanımaz, şimdiyse şüphecisi olduğunu ileri sürse de, içinde Tanrı düşüncesinin belirlediği şu sözlerden açık seçik anlaşılmalıdır: “*Bir gün bu satırları yazacağını hayal bile edemezdin. Yazdığın nice muhalif sözcükler, aykırı cümleler gibi. Oysa bu satırlar ne kıyamet gününün habercisi ne isyana çağrı. Ne de çocukluğunda Peygamber'in dünyasına doğru çıktığın yolculuğun izlenimleri. Belki geçmişe yaptığın bir yolculuk bu, ama paylaşılması mümkün olup da anlaşılması pek mümkün olmayan şeyi, inancı kurcalıyorsun. Onun için de sanki elin varmıyor Kuran'ı eleştirmeye. Levhi Mahfuz'da yazılı olan orada kalmalı. Allah kelamıysa, senin için olmasa bile, inanç sahibi herkes için, Manisa'daki o meraklı, dedesiyle namaz kılan, cehennemden korkup tövbe eden çocuk için kutsallığını korumalı.*”¹³³

Böylesine kutsal bir konuyu kurgusallaştıran ilk yazarlardan birisi olan Gürsel, tanrısal değerleri ve inananları incitmemek adına büyük çaba göstermesinin yanında, insanlığın geleceği adına tarihsel ve dinsel inakların ve tarihin yeniden okunmasının yararlarını da gözü peklikle yapıtına taşır.

KAYNAKÇA

- ARPA, Yasemin, “*Yitirilmiş cenneti tekrar bulabilmek için*”, Nedim Gürsel ile *Allah'ın Kızları* üzerine söyleşi, 03 Mart 2008, www.ntvmsnbc.com/news/437529.asp.
- ASLAN, Sema, “*Nedim Gürsel'den Müslümanlık*”, Nedim Gürsel ile *Allah'ın Kızları* üzerine söyleşi, Radikal Kitap Eki Yıl:6 Sayı: 364, 07 Mart 2008, ss., 30-32.
- BUTOR, Michel, *Roman Üstüne Denemeler*, (çev., Mehmet Rifat-Sema Rifat), Düzlem Yayınları, Paris 1991.
- CEBECİOĞLU, Etem, *Tasavvuf Terimleri & Deyimleri Sözlüğü*, Anka Yayınları, 2. baskı, İstanbul 2004.

¹³² Yücel, a.g.y., s. 115.

¹³³ Gürsel, a.g.y., s. 158.

- GASPARINI, Philippe, *Est-il je? Roman autobiographique et autofiction*, Seuil 2004
- _____, *Autofiction : une aventure du langage*, Seuil, Paris 2008.
- GENETTE, Gérard, *Figures III*, Seuil, Paris 1972.
- _____, *Fiction et Diction*, Seuil, Paris 1991.
- GÜRSEL, Nedim, *Allah'ın Kızları*, Doğan Kitap, İstanbul 2008.
- _____, *Boğazkesen*, Doğan Kitap, İstanbul 1996.
- _____, “Roman ve Gerçeklik”, Atatürk Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Fransız Dili ve Edebiyatı Bölümü Öğrenci Kulübü Tarafından Düzenlenen Konferans, Kültür Merkezi Mavi Salon, Saat: 14: 00–16: 00, Erzurum 09 Nisan 2008.
- KIRAN, (Eziler) Ayşe- KIRAN, Zeynel, *Yazınsal Okuma Süreçleri*, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2003.
- LEJEUNE, Philippe, *Le Pacte autobiographique*, Seuil, Paris 1975, 1996.
- MEVLANA, *Mesnevi I*, çev., Veled İzbudak, Doğan Kitap, İstanbul 2007.
- ÖZDEMİR, Cüneyt, “Nedim Gürsel ile Allah'ın Kızları üzerine söyleşi”, ‘5 N 1 K’ CNN Türk, 12 Mart 2008.
- ÖZTOP, Erdem, “Nedim Gürsel ile Allah'ın Kızları Üzerine Söyleşi”, Cumhuriyet Kitap Eki, Sayı: 944, 20 Mart 2008, ss., 18-19.
- TİLBE, Ali, “Nedim Gürsel ile Allah'ın Kızları Üzerine Söyleşi”, Atatürk Üniversitesi, İletişim Fakültesi Radyosu, Canlı Yayın, Saat: 10: 30–11: 30, Erzurum 09 Nisan 2008.
- YILMAZ, İhsan, “Nedim Gürsel ile Allah'ın Kızları Üzerine Söyleşi”, 03 Mart 2008, <http://www.ensonhaber.com/Kultur-Sanat/113125/ALLAHIN-KIZLARI>.
- YÜCEL, Tahsin, *Anlatı Yerlemleri (Kişi/Süre/Uzam)*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 1993.